

Viborg Kommune
Børnehuset Lupinmarken

PÆDAGOGISK LÆREPLAN 0-2 ÅR

Hjernen&Hjertet

RAMBOLL

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING	3
1.1 Indledning	3
1.2 Værdier	4
1.3 Pædagogiske principper	5
1.4 Læringsforståelse	6
2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER	9
2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL	9
2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV	10
2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION	10
2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN	11
2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	11
2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	12
3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	14
3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN	14
3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER	14
3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION	15
3.4 METODER TIL EVALUERING	15
3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS	15
4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER	17
4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	17
4.2 SOCIALE KOMPETENCER	18
4.3 SPROGLIG UDVIKLING	19
4.4 KROP OG BEVÆGELSE	20
4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER	21
4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER	22
5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE	24
5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ	24
5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER	24
6 AFSLUTNING	26

1 INDLEDNING

1.1 Indledning

Kommunens fastsatte indledning

Den pædagogiske læreplan skal ses som et arbejdsredskab til at kvalificere og dokumentere 0-6-åriges læring og udvikling. Vi har i Viborg Kommunes Dagtilbud særlig fokus på de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene. Læreplanen skal sikre, at børnenes trivsel, udvikling og læring er i fokus, så børnene i samarbejde med forældre bliver rustet til at mestre de udfordringer, de møder. Læreplanen skal bruges som et dagligt, pædagogisk redskab til planlægning, refleksion, evaluering og dermed til udvikling af kvaliteten i de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene.

I Dagtilbud i Viborg Kommune rettes blikket mod kerneopgaven – opgaven vi løser sammen til gavn for barnet. Når vi udarbejder den pædagogiske læreplan, skal vi have forståelse for kerneopgaven, og bevidstheden om, hvordan vi sammen løser opgaven, skal være indeholdt i de opstillede mål og tiltag.

Ledelsen bør sikre, at bestyrelsen får forelagt det arbejde, som ledelse og personale foretager i forbindelse med udarbejdelsen, godkendelsen, evalueringen og opfølgningen af den pædagogiske læreplan.

Denne pædagogiske læreplan er gældende for perioden 2017 til 2018.

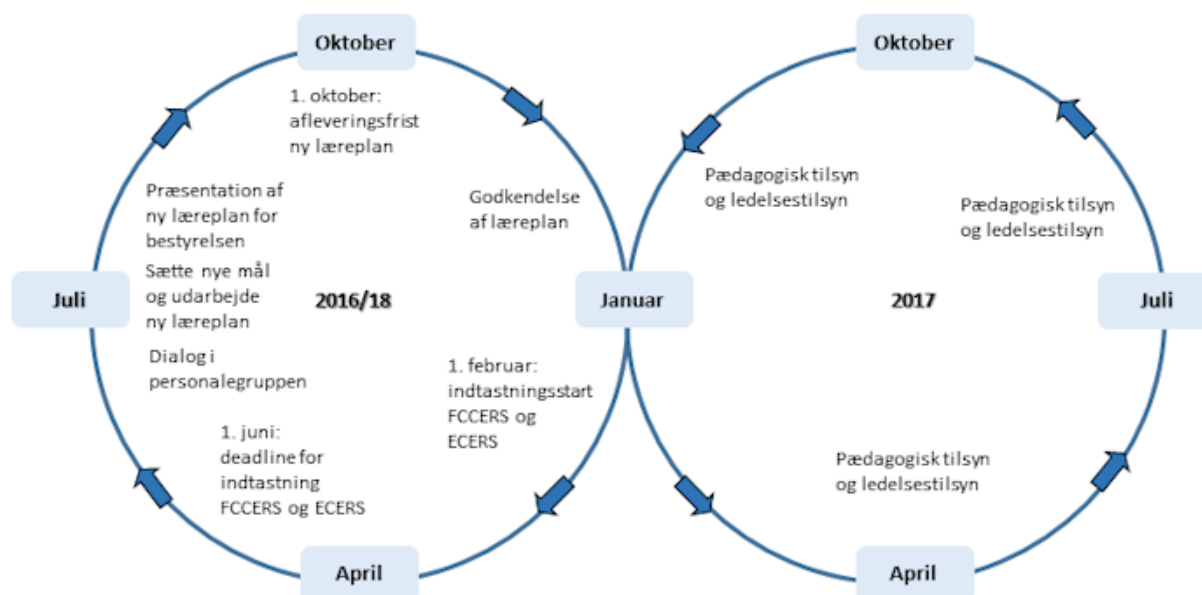
Dagtilbuddets indledning

Dette er Børnehuset Lupinmarkens pædagogiske læreplan for vuggestuen. I den pædagogiske læreplan sætter vi mål for vores pædagogiske arbejde i den kommende periode. Læreplanen vil beskrive vores pædagogiske grundlag, hvordan vi opfylder vores mål, samt hvordan vi undervejs vil sikre, at vi er på ret kurs.

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet af den samlede personalegruppe og lederen i Børnehuset Lupinmarken.

Læreplanen er det pædagogiske personales vigtigste didaktiske arbejdsredskab og omhandler arbejdet med de seks læreplanstemaer, den pædagogiske praksis, vores læringsforståelse, syn på børnemiljøet samt beskrivelse af de metoder vi vil anvende i vores arbejde.

To-årshjul for det pædagogiske arbejde

1.2 Værdier

Kommunens fastsatte værdier

Værdisættet fra "Lys i øjnene" udgør det fælles grundlag for arbejdet med børn i Viborg Kommune:

- Ethvert barn er unikt og kompetent og skal mødes som sådan.
- Børn deltager aktivt i sunde fællesskaber. Derfor vil vi skabe sammenhæng og helhed i børns liv.
- Børn er forældrenes ansvar. Derfor samarbejder vi med forældrene om deres børns udvikling og trivsel.
- Børn møder engagerede og faglig kompetente voksne. Derfor anvender vi den viden, der virker.
- Alle arbejder målrettet med en sundhedsfremmende, forebyggende og tidlig indsats. Derfor har vi særligt fokus på det brede tværfaglige samarbejde i nærmiljøet.

Derudover er "Det Strategiske Hus" Viborg Kommunes samlede vision, mission og strategi for dagtilbud. Vi vil:

- Være anerkendende og fokusere på børnenes ressourcer.
- Understøtte læring i børnefællesskaber.

Dagtilbuddets værdier

I Børnehuset Lupinmarken arbejder vi med en anerkendende tilgang til de mennesker vi er sammen med - store som små. Vi tilstræber at give alle børn lige muligheder, derfor møder vi dem individuelt i forhold til det enkelte barns behov. Hvert enkelt menneske er unikt, og udvikler sig gennem de relationer, det indgår i, og de sammenhænge det bevæger sig i. Vi må derfor se og møde det enkelte barn for den det er. Vi arbejder med professionel kærlighed - vi næres af samhørighed med barnet. Vi er derfor nysgerrige, engagerede og opmærksomme i forhold til det enkelte barn og dets livsvilkår. Vi møder barnet med nærhed, omsorg og oprigtig interesse. Vi skaber fagligt rammerne for, at barnet kan indgå i forskellige fællesskaber med andre børn, på baggrund af alder, interesse, kompetencer og udfordringer mv. Det er væsentligt for os, at børnene ser sig selv som en del af fællesskabet Børnehuset Lupinmarken. Derfor tilrettelægger vi vores daglige praksis, så barnet opfordres til, og kan vælge/bydes ind i forskellige fællesskaber i løbet af dagen - med jævnaldrende og på tværs af aldersgrupper.

Det er vigtigt for os at vi som voksne, skaber rammer for at børn kan blive robuste og livsduelige, til det liv de har nu, og i fremtiden. Det er vores opgave og ansvar, at barnet støttes i at udvikle dets ressourcer til kompetencer - i et tæt samarbejde med barnets forældre. Vi prioriterer derfor den daglige dialog med forældrene, og tilbyder forældresamtaler, hvis vi eller forældrene har behov for det. Vi videregiver alle relevante informationer, og deler vores faglige viden, for at støtte op om barnets udvikling og trivsel - i dialog med forældrene, og med respekt for deres værdier, behov og prioriteringer - altid med barnets tarv som fokus.

Vi vægter det gode og fagligt funderede personalesamarbejde, og samarbejdet med eksterne partnere højt. Vi arbejder ud fra Viborg Kommunes tværfaglige model (<http://kommune.viborg.dk/Borger/Boern,-unge-og-familie/Tvaergaaende-indsatser/Den-Tvaerfaglige-Model/0-6-aar>). Med blik for den forebyggende indsats, og for at vi kan komme barn og familie til hjælp tidligst muligt. Alle medarbejdere modtager faglig opkvalificering i form af intern/ekstern erfaringsudveksling, vidensdeling, og efteruddannelse. Vi deltager i forskningsprojekter, nye tiltag og samarbejde med uddannelsesinstitutioner for at holde os fagligt fokuserede, tilegne os ny viden og anvende viden, der virker!

1.3 Pædagogiske principper

Kommunens fastsatte pædagogiske principper

1. Princip: Det pædagogiske arbejde skal tilrettelægges, så det enkelte barn sikres den bedst mulige udvikling og læring i hele dets hverdag.
2. Princip: Der skal være fokus på at skabe de bedst mulige læringsmiljøer, hvor der tages hensyn til barnets perspektiv og det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.
3. Princip: De professionelle guider alle børn i forhold til at opleve værdien af fællesskab.
4. Princip: Dialog og samarbejde med forældre og netværk er en naturlig del af arbejdet med at sikre børns trivsel og læring.
5. Princip: Der fremmes en kultur, hvor arbejdet med IT er en naturlig del af det daglige arbejde.

Dagtilbuddets principper

1. Princip: Vores pædagogiske praksis er baseret på didaktiske overvejelser i forhold til alle hverdagslivets processer. Alle medarbejdere er involverede i faglige tiltag og støtter op om arbejdet i forhold til det enkelte barn/gruppen af børn.

2. Princip: Barnet er i centrum for planlægning af det pædagogiske arbejde. Vi inddrager barnets perspektiv gennem pædagogiske refleksioner og børnesamtaler. Vi følger børnenes spor i forhold til legesteder, optagetheder og trivsel. Vi prioriterer barnets læring gennem leg. Vi tilrettelægger sammen med barnet rammerne for legen, så legen er både voksen- og barneinitieret.

3. Princip: Det pædagogiske personale italesætter et sociale fokus - vi venter, hjælper, viser omsorg og holder af hinanden. Personalet sætter ord på sociale initiativer "Se, hvis I hjælper hinanden, kan I løse opgaven". Vi er sammen på tværs af aldersgrupper i forskellige former for aktiviteter for, at barnet præsenteres for forskellige fællesskabers muligheder og glæder. Vi inddrager børnene i hverdagens gøremål, og skaber rammer for fællesskab gennem de daglige aktiviteter.

4. Princip: Forældrene er vores primære samarbejdspartnere. Iagttagelser og bekymringer drøftes med barnets forældre, når vi har belyst det fagligt internt i huset. Sammen med forældrene beslutter vi evt. tiltag for at støtte op om barnets trivsel og udvikling.

5. Princip: Vi finder det afgørende for en pædagogisk kvalificeret praksis, at vi pædagogisk overvejer brug af IT og digitale tilbud - herunder gode digitale vaner (brug af internet, spil mv) Vi råder over begrænset udstyr til børnebrug, men inddrager barnet i f.eks. personalets brug af IT. Vi formidler viden, informationer og dokumentation til forældre digitalt.

1.4 Læringsforståelse

Kommunens fastsatte læringsforståelse

Jf. "Læreplaner og pædagogisk praksis - En vejledning til det pædagogiske personale i Dagtilbud":

Tidlig læring er centralt for udvikling af børns potentialer og kompetencer. Oplevelsen af tryghed og tillid er de bedste betingelser for læring og udvikling. Tilknytningen er af stor betydning for børns udviklings- og læringsprocesser.

Læring handler om dannelse og udvikling og er en forandringsproces, der fremmer tilegnelsen af nye kompetencer. Det er en proces, hvor barnet omformer og udvikler sin viden, forståelse og færdigheder.

Begreberne læring og udvikling går hånd i hånd. Barnet lærer, når det udvikler sig og udvikler sig, når det lærer. Begrebet læring kan også være et synonym for socialisering og/eller dannelse og knytter sig til barnets refleksion, handlinger og identitet.

En af de grundlæggende tanker bag den pædagogiske læreplan er, at hvert barn er medskabere af sin egen læring - en læring, som personalet skal støtte, guide og udfordre, hvad enten der er tale om planlagte aktiviteter eller spontant opståede situationer. Derfor har hele læringsmiljøet en betydning for børnenes udvikling og læring.

Ved læringsmiljø forstås bredt dagtilbuddets kultur og atmosfære, personalets rolle, de fysiske rammer, organiseringen og de metoder, der bliver brugt i de enkelte dagtilbud til at fremme børnenes læring.

Man kan også sige, at læring på en gang foregår i et spændingsfelt mellem det kognitive, psykodynamiske og samfundsmæssige - altså mellem barnets erkendelse, mestring, motivation, følelser og omgivelserne.

Dagtilbuddets læringsforståelse

Vi tror på, at vi som mennesker lærer gennem hele livet og, at vi lærer og udvikler os i samspil med andre mennesker. Barnet er en aktiv medskabende af egen læring og lærer gennem leg, oplevelser og undren over den verden, det møder. Det er vores opgave, som pædagogisk personale at tilrettelægge rammerne omkring børnene, således at der er mulighed for faktaviden, eksperimenter og udfordringer i de læringsmiljøer, vi sammen skaber.

Det er det pædagogiske personales opgave at være "verdensåbner" for barnet, præsentere barnet for oplevelser, aktiviteter og indtryk - individuelt og sammen med andre børn. Vi sætter ord på den verden barnet møder - guider barnet i at turde prøve nye ting, italesætter barnets føle- og handleinitiativer, og anerkender både barnets forsøg og mestring i forhold til færdigheder/kompetencer.

Vi møder det enkelte barn og støtter op, i forhold til det barnet skal tilegne sig af færdigheder og kompetencer. Vi tager udgangspunkt i barnets intension fremfor den faktiske handling barnet gør, eksempelvis i konflikter. Vi guider barnet med anvisninger på den adfærd vi ønsker mere af, og mulige alternativer for handlinger, i det omfang at barnet tager initiativer, der ikke er hensigtsmæssige for barnet eller andre børn/voksne.

Vi planlægger, reflekterer over og evaluerer vores pædagogiske praksis i forhold til Basil Bernsteins model om læringsrum (se nedenfor).

1. læringsrum: Voksenskabt læring - den voksne går foran barnet.

Praksis eksempel: Gitte har en død spurvehøg med. Alle børn præsenteres for fuglen, mens Mette viser den rundt, og deler den viden hun har om spurvehøgen.

2. læringsrum: Voksenstøttet læring - den voksne går ved siden af barnet.

Praksis eksempel: Børnene leger i dukkekrogen. De laver mad, og serverer for hinanden. Den voksne er på sidelinjen og guider med legeidéer, og italesætter børnenes initiativer, mens børnene leger.

3. læringsrum: Leg og spontane oplevelser - den voksne går bagved barnet.

Praksis eksempel: Vuggestuen er på tur i skoven. Et barn kravler op på en stub. Andre børn kommer til og vil også op. Børnene hjælper hinanden, skubber blidt og alle børn når op. Den voksne støtter børnene gennem verbal guidning.

De tre læringsrum

	Børn har ringe indflydelse på form og indhold	Børnene har høj indflydelse på form og indhold
De voksne har høj grad af indflydelse på indhold og form	1. Læringsrum Voksenskabt læring. Den voksne går foran barnet. Den voksne har sat et bestemt indhold på programmet. Børnene skal lære noget bestemt.	2. Læringsrum Voksenstøttet læring. Den voksne går ved siden af barnet. Den voksne støtter og udvikler sammen med børnene. Børnenes medbestemmelse er medtænkt i projekter og aktiviteter. F.eks. følge børnenes spor.
De voksne har lav grad af indflydelse på indhold og form		3. Læringsrum Leg og spontane oplevelser. Den voksne går bag ved barnet. Den voksne skaber muligheder og udfordringer gennem tilrettelæggelse af et miljø for leg og læring. De pædagogiske handlinger ligger underforstået i miljøet. F.eks. ved overvejelser over legepladsens indretning.

Fig 1: De tre læringsrum (Basil Bernstein 2001)

2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER

2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål:

For at børnene kan mestre eget liv og bliver robuste, har det jf. "Læreplaner og pædagogisk praksis - En vejledning til det pædagogiske personale i Dagtilbud" betydning, at:

- de professionelle gennem fællesskabet giver børnene mulighed for at lære at samarbejde og være en del af et struktureret og ustruktureret samvær
- de professionelle giver børnene mulighed for, at de kan mærke sig selv, sætte ord på følelser og behov
- de professionelle giver børnene mulighed for at tænke over egne handlinger og have omtanke for andre.

Disse almene kompetencer bliver udviklet i læringsmiljøer, hvor børn og voksne er sammen om aktiviteter, der stimulerer barnets sprog, motorik, viden om natur og naturfænomener samt kunst og kultur.

Jf. "Lys i øjnene" er det Byrådets mål:

- at børn bliver så dygtige, som de kan, trives og bliver livsduelige voksne. Det gør vi ved at inddrage og aktivere børnene i læringsprocessen og lade dem anskueliggøre den
- at børn, forældre og professionelle indgår i et forpligtende samarbejde. Det gør vi bl.a. ved at sætte ind på sprogområdet og herunder yde en særlig indsats for familier med flere sprog

Dagtilbuddets overordnede læringsmål:

For at nå de overordnede læringsmål, må det pædagogiske personale være bevidste om og tage ansvar for de læringsmiljøer, vi skaber for barnet/børnene. Gode læringsmiljøer gør børnehuset til et rart sted at være og dermed lære. Et godt læringsmiljø skabes for os af fagligt kompetente medarbejdere, der:

- Søger og omsætter ny viden til gavn for børnene.
- Skaber mulighed for udviklingssvarende udfordringer for alle børn.
- Kan se det enkelte barn for den det er.
- Kan etablere mulighed for at barnet indgår i forskellige fællesskaber.
- Er engagerede og anerkendende i mødet med børn, forældre og kollegaer.
- Inddrager børnenes kompetencer, viden og ønsker.
- Er bevidste om deres rolle og betydning i børnenes liv og læreprocesser.
- Går foran, og deler ud af deres viden.
- Går ved siden af barnet, og undres sammen med barnet.
- Går bagved, og følger barnets initiativer.
- Skaber inspirerende og anvendelige fysiske rammer, der tilpasses den aktuelle børnegruppe.
- Sikrer barnet en dag med tryk, omsorg og nærvær.
- Mestrer fagprofessionel kærlighed.

2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål:

Jf. TOPI (Tidlig opsporing og indsats) arbejder vi ud fra tre grundlæggende værdier:

1. Barnets adfærd ses i den sociale kontekst, hvori barnet indgår. Fokus på barnets ressourcer og ikke dets mangler.
2. Forældrene er aktive samarbejdspartnere. Forældrene er en ressource.
3. Det tværfaglige professionelle samarbejde og de tværfaglige ressourcer vægtes højt. Der skabes fælles begreber og forståelse af hinandens praksis.

I forhold til børn, som viser tegn på mistrivsel, skal analysemodellen anvendes til at undersøge barnets signaler som grundlag for en tidlig indsats.

Dagtilbuddets læringsmål for børn med særlige behov:

Vi møder alle børn/familier anerkendende og med respekt. Vi tilrettelægger vores faglige praksis under hensyn til det barnet har brug for, for at mestre eget liv, og for at kunne indgå i samarbejde/samvær med andre. Vi tager gerne individuelle hensyn, når det tjener barnets tarv dvs. har betydning for barnets udvikling og trivsel, og kan lade sig gøre i forhold til vores faglige opgaver og forpligtigelser i forhold til barnet/familien.

Vi inddrager forældrene gennem daglige samtaler og såvel årlige, som ekstra forældresamtaler efter behov. Vi ønsker at alle tiltag for børn med særlige behov er drøftet og aftalt sammen med barnets forældre. Deres viden skal inddrages for at vi sammen kan handle i forhold til, hvad barnet har brug for. Vi inddrager alle relevante eksterne samarbejdspartnere i forhold til Viborg Kommunes tværfaglige model.

2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter til inklusion:

Vi anvender TOPI materialets trivselsskema for en systematisk gennemgang af alle børn, 3 gange årligt. Hvis børn er i grøn position laver vi en kort beskrivelse af, hvad der arbejdes med, for at barnet fortsat er i god trivsel. Herunder hvad barnet pt. øver sig i.

I forhold til børn, der er i en truet position, udarbejdes en i samarbejde med forældrene en handleplan efter en analyse af barnets udfordringer og styrker. Vi drøfter tiltag, der er hensigtsmæssige og skal sættes i værk, for at barnet fortsat kan udvikle sig, trives og opleve sig som en del af et eller flere fællesskaber - trods dets udfordringer. Vi møder barnet anerkendende for dets gode initiativer, og med anvisninger på den adfærd, vi gerne vil se mere af.

Vi modtager ofte børn fra andre dagtilbud og vi følger altid Viborg Kommunes procedure for overlevering (TOPI). Der afholdes overleveringssamtaler, og vigtig viden videregives dermed fra forældre og afgivende tilbud.

Det er væsentligt for os, at vi er opmærksomme på, at barnets position er såvel kontekst- som relationsafhængig. Overleveringssamtalen skal derfor ses som en formidling af viden, der skal være fokus på - ikke som sandheden om barnet.

2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN

Kommunens fastsatte overordnede sprogindsats:

I dagtilbud kan sprogvurderingen foretages fra barnet er 2 år og 10 mdr. Ved særlige behov kan dagplejeren udarbejde et TRAS-skema.

Alle 3-årige skal sprogvurderes. Det anbefales, at de 3-årige - når vurderingen viser, at de har behov for en særlig eller fokuseret sprogindsats - revurderes ved en 5-årsscreening. Det er lederens ansvar at udføre sprogvurderingen og sætte en eventuel sprogindsats i værk. Til sprogvurderingen anvendes Rambølls modul, og den foretages af en pædagog i institutionen.

Dagtilbuddets sprogindsats:

Alle 3-årige børn sprogvurderes af en pædagog, der har en tillægsuddannelse som sprogvejleder. Børnene vurderes dermed først, når de er startet i børnehave. På baggrund af resultatet af vurderingen, iværksættes særlig støtte om nødvendigt. Afhængig af barnets udfordringer kan indsatsen foregå som sproglig støtte i dagligdagen, eller som særligt tilrettelagt forløb med sprogvejleder og evt. andre børn. Alle medarbejdere er bekendt med den faglige tilgang, der har betydning for et barns sproglige udvikling og det daglige fokus på et læringsmiljø, der understøtter sproglig udvikling for alle børn, er derfor planlagt. Der læses, synges, sættes ord på initiativer, og lægges op til dialog, som en naturlig del af barnets dag.

Alle børn, der er flersprogede, og de børn, der har/haft behov for en særlig/fokuseret indsats vurderes igen, når de er 5 år.

Vi har endvidere mulighed for at indstille til Viborg Kommunes tale/hørekonsulenter i det omfang, der er behov for deres indsats, for at hjælpe barnet.

2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Kommunens fastsatte arbejde med overgange:

Det er Byrådets mål, at der er sammenhæng og helhed i børnenes liv. Det gør vi ved at arbejde systematisk med at skabe gode overgange for børn og inddrage forældrene i det arbejde.

I Viborg Kommune ønsker vi, at der opstilles mål for overgange mellem dagpleje og børnehus for at sikre, at alle børn får den bedst mulige overgang fra et dagtilbud til et andet. For at sikre at vigtig viden ikke går tabt i overgangene, har Viborg Kommune udviklet en fælles overgangsmodel og et fælles overgangsskema i forbindelse med TOPI.

Dagtilbuddets arbejde med overgange og sammenhæng:

Når et barn starter i vuggestueafdelingen kommer de fleste hjemmefra og vi er dermed det første dagtilbud. Familiens sundhedsplejerske vil tilbyde en overleveringssamtale i det omfang, der vurderes at være brug for det. For børn, der kommer fra hjemmet tilbydes opstart via ugentlige besøg op til 3-4 måneder før reel opstart (legestue). Barnet og forældrene introduceres dermed til vuggestuelivet, og får kendskab til rammer, lyde, lugte, børn og personale. Det har en ekstrem positiv effekt for barnets trivsel ved opstart og forældrenes kendskab til vuggestuens muligheder og betingelser.

Nogle børn overflyttes fra dagpleje eller anden vuggestue. Vi følger Viborg Kommunes overleveringsprocedure og afholder derfor en samtale med afgivende tilbud og forældrene. Forældrene vil ofte ikke have mulighed for at deltage i vores legestuetilbud, og opfordres derfor i stedet til at komme på korte, hyppige besøg inden opstart.

For alle børn/forældre gælder at vi arbejder målrettet for at etablere gode relationer til barnet og forældrene, da vi mener det er afgørende i forhold til et godt samarbejde mellem dagtilbud og hjemmet.

Ved overgang til børnehave afholdes samtale med modtagende pædagog, forældre og afgivende pædagog jf. TOPI. Derudover tages barnet på besøg i ugerne op til reel start. Barnet sover til middag i børnehaven, og bydes med i aktiviteter mv. Efter opstart har barnet fortsat mulighed for at besøge vuggestuen, hvilket nogle børn har brug for.

Senest 3 måneder efter start i vuggestue eller børnehave tilbydes en forældresamtale hvor opstart og kommende tiltag drøftes med forældrene.

2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter for arbejdet med overgange og sammenhæng:

Ved opstart i børnehave aftales overleveringssamtale med forældrene. Relevante informationer videregives sammen med forældrene. Der er mulighed for rundvisning, men ofte er lokalerne kendt af vuggestueforældre/barn. Barnet introduceres til den pædagog, der skal modtage barnet. Sekundært til det øvrige personale. Der aftales korte, hyppige besøg i det nye tilbud - eks. børnehaven. Barnet bydes ind i aktiviteter og leg. Pædagogen viser barnet til rette - sammen med et andet barn. Pædagogen skaber rammer for at barnet får øje på de øvrige børn i gruppen/kommende legekammerater, og modsat. Der tales med barnet om overgangen og sættes ord på barnets følelses- og handleinitiativer. Hvis barnet skal starte i et andet dagtilbud i Viborg Kommune tilbydes en overleveringssamtale, og hvis det er muligt, besøges barnets nye dagtilbud.

For alle børn gælder, at vi senest 2 måneder efter start i vuggestuen tilbyder en forældresamtale, hvor barnets opstart og kommende tiltag drøftes med forældrene.

Aktivitet i lille gruppe omkring sang og sprog

3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN

Dagtilbuddets beskrivelse:

I Børnehuset Lupinmarken er der som udgangspunkt 20 vuggestuebørn og 67 børnehavebørn. Der kan i perioder være flere. Vi er et integreret børnehus, og derfor er der udarbejdet to læreplaner - en for 0-2 år dvs. vuggestuen, og en for 3-6 år, dvs. børnehaven.

Vuggestuen er delt i 2 basisgrupper på nogle tider af dagen - Brumbasserne (de yngste) og Humlebieerne (de ældste). Der er ca. 10 børn i hver gruppe.

Børnehaven har 4 basisgrupper; Tissemyrerne, Edderkopperne og Bænkebidere, der alle er aldersblandede fra 3-5 år. Der er mellem 15-18 børn i hver gruppe. Alle grupper har til huse i "hovedbygningen". Den sidste gruppe er Græshopperne; Hvert år i august samles alle de kommende skolebørn - dvs. de 5-6 årige i denne nye gruppe. De har til huse i Pavillonen, som er en separat bygning. I denne gruppe er der pt. ca. 22 børn.

De fleste af børnene bor tæt på børnehuset, men vi har også børn, der kommer langt væk fra. Der er få børn af anden etnisk/kulturel baggrund i børnehuset. Hovedparten af børnene bor i hus med deres familie, men generelt er alle typer af familier repræsenteret hos os.

Personalegruppen består af 16 fastansatte - en leder, pædagoger, pædagogiske assistenter, og en ernæringsassistent. Dertil kommer studerende fra seminariet, ansatte i løntilskud, eller praktikforløb af forskellig karakter. Den faste personalegruppe har arbejdet sammen gennem mange år. Vi prioriterer det gode arbejdsmiljø, og arbejder for at fortsat, udvikle det høje faglige niveau, vi har. Vi prioriterer vidensdeling, erfaringsudveksling og efteruddannelse højt. Personalegruppen spænder i alder fra 27-55 år, og der er ansat både mænd og kvinder.

3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er følgende prioritering af de enkelte læreplanstemaer angivet:

Alle læreplanstemaer har bidraget lige meget til børnenes udvikling.

Kommentar

I Børnehuset Lupinmarken prioriterer vi arbejdet med alle læreplanstemaer højt - der vil ofte være et øget fokus på alsidige personlige kompetencer, sociale kompetencer og sprog - fordi de tilsammen er basis for at indgå i relation med andre, og dermed basis for at deltage i leg og læring, som vi forstår det. Men samtidig udvikler børnene personlige kompetencer, sociale kompetencer og sprog gennem leg, bevægelse og oplevelser - de øvrige temaer. Eks. styrkes såvel den personlige og sociale udvikling, samt kropsbevidsthed og glæde ved at bruge kroppen, når børnene øver sig i at slå kolbøtter, og den voksne hjælper med at sætte ord på, hvad det gør.

3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er det angivet, at følgende værktøjer særligt benyttes til dokumentation af arbejdet med læreplanerne:

- Læringshistorier
- Praxisfortællinger
- Foto
- Video
- Iagttagelser/observationer
- Børnesamtaler

3.4 METODER TIL EVALUERING

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at der er benyttet følgende metoder til at evaluere arbejdet med læreplanerne:

- FCCERS
- SMTTE
- Læringshistorier
- Marte Meo analyse

3.5 DAGTILBUDDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, hvordan evalueringer skal anvendes til udvikling af den pædagogiske praksis:

I alle SMTTE-modeller, der udarbejdes i forhold til planlægning af det pædagogiske arbejde, anvendes målene fra læreplanen. Hver gang der skal laves ny planlægning drøftes indsatserne dermed på baggrund af vores fælles målsætninger og ønskede tiltag/tegn. Det gør læreplanen levende og anvendelig, som dagligt pædagogisk arbejdsredskab.

På baggrund af praksisfortællinger, pædagogiske dokumentationer, FCCERS scorer og indsatsområderne i læreplanen, drøftes den samlede pædagogiske praksis ved årlig pædagogisk dag. Alle medarbejdere er involveret i processen, og der tages, på baggrund af de fælles drøftelser, stilling til om der er fokusområder, der bør opprioriteres i såvel det daglige arbejde, som i den nye læreplan; Eksempelvis et særligt indsatsområde i en periode.

Praksis eksempel: Ved gennemgang/evaluering af læreplanen for 2014/2015 får vi via FCCERS fokus på, at der er (for) kort tid til aktiviteter om formiddagen. Det giver anledning til en drøftelse af, hvordan vi ændrer nuværende praksis hensigtsmæssigt og pædagogisk velovervejet, for at skaffe tid. Det fører til ny praksis i forhold til formiddagsmad, og frigiver dermed tid til andre tiltag; Blandt andet tid til ture/leg på legepladsen.

Vi har besøg af en kanin

4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER

4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med alsidig personlig udvikling angivet:

Det er vores opgave som pædagogisk personale, under hensyn til barnets alder og kompetencer at støtte op om barnets udvikling. Børn skal blive selvstændige individer, der kender egne grænser og kan tage egne initiativer og valg. Samtidig skal de kunne være sammen med, tage hensyn og forsøge at forstå andre mennesker.

Vi udvikler vores selv i samspil med andre. I vuggestuen er det derfor en vigtig opgave at hjælpe og støtte op om barnet gennem ord og handlinger, for at barnet er i trivsel og god udvikling.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene skaber og styrker deres egen identitet gennem initiativer, valg og holdninger.

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene lærer at udtrykke egne meninger og ønsker overfor andre.

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene trives, lærer og udvikles.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene er bevidste om at de er forskellige.
2. Tegn: Børnene kan give udtryk for egne ønsker og valg.
3. Tegn: Børnene tager egne initiativer og kan sætte ord på dem.
4. Tegn: Børnene er i trivsel med sig selv og trives med hinanden.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi støtter børnene i at give udtryk for og/eller sætte ord på valg, følelser, holdninger og initiativer.
2. Tiltag: Vi italesætter et inkluderende og anerkendende miljø, og er rollemodeller i forhold hertil.
3. Tiltag: Vi støtter og guider børnene i konfliktløsning.
4. Tiltag: Vi strukturerer og tilrettelægger hverdagen så børnene kan medinddrages i og har indflydelse på egen hverdag/liv.

4.2 SOCIALE KOMPETENCER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sociale kompetencer angivet:

Vi udvikler os som mennesker i samspil med andre mennesker. Vi spejler os i hinanden, sammenligner os i forhold til og med andre. Vi er hinandens forudsætninger, for at opleve os som en del af en gruppe, en klasse eller en familie. Vi skal dele oplevelser og følelser, som styrker os i at vi hver især er betydningsfulde for andre, og et hvert barn skal derfor være en del af et eller flere fællesskaber. For at barnet kan opleve sig selv som en aktiv og betydningsfuld part i fællesskabet, må det opnå kendskab til og forståelse for menneskers forskelligheder og ligheder.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sociale kompetencer angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene etablerer legerelationer og oplever fællesskabsfølelse.
Vi skaber mulighed og rammer for at børnene oplever glæde og trivsel ved at hjælpe hinanden og de voksne.

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene kan aflæse andre børns signaler og give plads til andre.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene opsøger hinanden og inviterer hinanden til leg.
2. Tegn: Børnene udviser, på eget initiativ, omsorg for hinanden/andre og spejler sig i de voksnes adfærd.
3. Tegn: Børnene udviser tolerance overfor hinanden - de viser hensyn til hinanden (give plads/respekterer)
4. Tegn: Børnene viser glæde ved mødet med børn/voksne de kender.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sociale kompetencer angivet:

1. Tiltag: Vi hjælper børnene med at se og tage hensyn til hinanden, ved at sætte ord på følelser, handlinger og initiativer.
2. Tiltag: Vi støtter børnene i at hjælpe hinanden og andre.
3. Tiltag: Vi støtter og guider børnene i konfliktløsning.
4. Tiltag: Vi øver turtagning ved f.eks. samling.
5. Tiltag: Vi guider børnene i forhold til at kunne indgå i forskellige fællesskaber.

4.3 SPROGLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sproglig udvikling angivet:

Vi anvender sprog for at vi som mennesker kan gøre os forståelige for omverdenen. Vi anvender sproget som verbalt, skrifts- og kropssprog. Et nuanceret sprog - både ekspressivt og impressivt, evnen til at opbygge sætninger og stort ordforråd, har betydning for vores oplevelse af at blive forstået af andre, og kunne begå os i verden omkring os.

Derudover har barnets sproglige kompetencer betydning for dets evne til at udvikle læse- og matematiske færdigheder senere i livet.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sproglig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene tilegner sig og udvikler krops- og verbalt sprog.

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene præsenteres for tal, begreber, figurer og bogstaver.

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene kan kommunikere og gøre sig forståelige overfor andre.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene kommunikerer og prøver at gøre sig forståelige for omverdenen.
2. Tegn: Børnene viser glæde og interesse for at bruge sproget.
3. Tegn: Børnene indgår i samtaler med andre børn og voksne.
4. Tegn: Børnene leger med sproget - eks. rim/remser.
5. Tegn: Børnene tager initiativ til at læse og synge.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sproglig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi benævner børnenes og vore egne initiativer, følelser og handlinger.
2. Tiltag: Rim og remser, læsning og sanglege er daglige pædagogiske aktiviteter.
3. Tiltag: Vi er sproglige rollemodeller.
4. Tiltag: Vi skaber rum for og plads til børnenes dialoger.
5. Tiltag: Børnene præsenteres for sprog som skrift, tale og kropssprog.
6. Tiltag: Vi inspirerer, og opfordrer til anvendelse af tal, figurer, begreber og bogstaver.
7. Tiltag: Vi aflæser børnenes kropssprog, og sætter ord på det de gør. Herunder ord på de andre børns kropslige kommunikation.
8. Tiltag: Der er alderssvarende spil, bøger og materialer til rådighed – til anvendelse af børnene selv og sammen med en voksen.

4.4 KROP OG BEVÆGELSE

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med krop og bevægelse angivet:

Børn bevæger sig, hvis ikke voksne forhindrer dem i det. Barnet undersøger verden gennem brug af kroppen, og det barnet sanser. Barnets kendskab til, og brug af kroppen, sanserne og bevægelse styrker børnenes forudsætninger for udvikling og trivsel. Det pædagogiske personale er vigtige rollemodeller i forhold til sundhed i et bredt perspektiv - eks. sund kost, glæde ved bevægelse, og igangsætter i fysiske aktiviteter.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med krop og bevægelse angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed og rammer for at vuggestuens indretning inde- og udeliv giver mulighed for fysiske udfoldelser.

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene får kendskab til og kontrol over egen krop.

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene oplever glæden ved at bruge kroppen.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene udfordrer sig selv og andre i fysisk aktivitet og leg.
2. Tegn: Børnene udvikler sig og tager initiativ til at være selvhjulpne.
3. Tegn: Børnene udviser glæde ved brug af vuggestuens faciliteter og de rammer vi ellers færdes i.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med krop og bevægelse angivet:

1. Tiltag: Vuggestuens indretning ude og inde, giver mulighed for, og plads til fysisk aktivitet.
2. Tiltag: Vi planlægger og tilbyder fysiske aktiviteter hver dag - både i forhold til grov- og fin motorik.
3. Tiltag: Vi er aktive sammen med børnene.
4. Tiltag: Vi viser glæde ved bevægelse.
5. Tiltag: Vi opmuntrer børnene til bevægelse.
6. Tiltag: Vi udfordrer børnene i brug af deres krop mhp at mestre nye færdigheder.

4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med naturen og naturfænomener angivet:

Vi har en stor dejlig legeplads, fine grønne områder tæt på, og børnehuset er placeret tæt på skov og by. Vi gør brug af uderummet hver dag, fordi vi mener børn skal opleve naturen og naturfænomener gennem egen sansning. Naturen rummer rige muligheder for at udfordre sig selv, være sammen med andre, og bruge sit sprog og sin krop. Naturen/udelivet/de ekstra kvadratmeter er højt prioriteret i vores pædagogiske virke.

Vi har fokus på naturfænomener i måden vi eksperimenterer i leg - eks. at tage sne med ind i vuggestuen, og opleve hvordan det forvandler sig til vand.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene får kendskab til årstidernes og vejrets skiften.

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene kender til vigtigheden af at respektere og passe på naturen - planter og dyreliv.

Vi skaber mulighed og rammer for at pirre børnenes nysgerrighed og giver plads til at undersøge naturen og dyreliv.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene har lyst til at komme ud og er opmærksomme på vejrets/årstidernes skiften.
2. Tegn: Vi ser børnene passer på og viser hensyn til naturen og dyreliv.
3. Tegn: Børnene er undersøgende og interesseret i naturen og naturfænomener.
4. Tegn: Børnene er bekendt med både planter, insekter og dyr.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

1. Tiltag: Børnene har adgang til at opleve naturen/udeliv dagligt.
2. Tiltag: Vi præsenterer børnene for forskellige dyr. Vi har fisk og høns, som børnene er med til at passe.
3. Tiltag: Vi guider børnene til at begå sig i naturen, og passe på dyr og planter.
4. Tiltag: Børnene præsenteres for forskellige sanselige oplevelser/indtryk.
5. Tiltag: Vi tager naturen med ind - eks. spireforsøg.

4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Børnene skal kende til vores fælles danske kultur, oplevelser og traditioner. F.eks. markering af fødselsdage og udvalgte højtider. Vi deltager om muligt i forskellige kulturelle tilbud i lokalområdet. I børnehuset møder barnet ikke en kulturel mangfoldighed i forhold til etnicitet. Vi har derfor som opgave at præsentere børnene for en mangfoldig tilgang til menneskers forskelligheder og ligheder. Børnene skal desuden opleve en variation af kunst/kunstneriske udtryksformer, og selv udtrykke sig æstetisk.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed og rammer for at børnene deltager i forskellige kulturtilbud.
Vi skaber mulighed og rammer for at børnene får viden om kultur og traditioner.
Vi skaber mulighed og rammer for at børnene præsenteres for forskellige kreative udtryksformer.
Vi skaber mulighed og rammer for at synge og læse hver dag.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi kan aflæse børnenes forventning, genkendelse og glæde ved husets forskellige traditioner.
2. Tegn: Børnene finder selv bøger, sangposer, sangkufferter og opfordrer ofte de voksne til sang og læsning.
3. Tegn: Børnene udviser nysgerrighed og interesse for de aktiviteter de bydes med i.
4. Tegn: Børnene har en begyndende forståelse for menneskelige ligheder og forskelle, og møder andre med respekt

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

1. Tiltag: Bøger står i børnehøjde og vi bruger sangkufferter hver dag. Der hænger sangtekster på væggene i vuggestuen.
2. Tiltag: Der synges og læses bøger dagligt.
3. Tiltag: Højtider og traditioner formidles ud fra et mangfoldigt perspektiv i forhold til den aktuelle børnegruppe.
4. Tiltag: Vi præsenterer børnene for forskellige materialer til kreative udfoldelser.
5. Tiltag: Børnene oplever bl.a. teaterforestillinger og ture til biblioteket, kirke mv.

Pandekagebagning

5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE

5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er arbejdet med børnemiljøet beskrevet med følgende ord:

Dagtilbuddets beskrivelse:

De fysiske rammer i institutionen fremstår vedligeholdte og lyse. Der er generelt møbleret med lette, flytbare møbler ud fra et ønske om at gøre indretningen af rummene fleksible i forhold til brug, og de aktuelle børnegrupper. Der er møbler i børnestørrelse og voksenstørrelse, for at tilgodese såvel de ansattes arbejdsmiljø som børnenes mulighed for et arbejdsmiljø, hvor de i videst mulig omfang kan være selvhjulpne i adgang til f.eks. borde. Uderummet er en væsentlig del af den pædagogiske hverdag her. Vi råder over en stor legeplads, der er indrettet med variation i terræn, underlag og beplantning. Vuggestuens legeplads er adskilt fra børnehavens med lavt hegn - det gør det muligt at se det store areal/de store børn, og samtidig være skærmet. Vi anvender uderummet som en forlængelse af de indre fysiske rammer - til leg, aktiviteter, ved måltider etc.

I forhold til det psykiske børnemiljø er barnets trivsel omdrejningspunktet. Vi vurderer på vores oplevelse af hvordan barnet har det med sig selv, kammerater og de ansatte i institutionen. Dette arbejde handler naturligvis meget om personalets evne til at se det enkelte barn HVER dag - og hvordan "sjælen" i huset er. Dvs. hvordan vi omgås og taler til hinanden her - i alle relationer, med og omkring barnet.

Det æstetiske børnemiljø kommer i spil i forhold til de fysiske rammer - indretning, oprydning og rengøring er for os afgørende for, at rammerne er overskuelige og "rare" at være i. Vi prioriterer, at børnenes værker kan udstilles - f.eks. konstruktioner, malerier og tegninger. Det er børnenes hus - og børnenes værker er produkter af vigtige læringsprocesser.

Børnenes mulighed for at overskue et rums muligheder, handler i høj grad om, hvorvidt de kan se hvad rummet kan/skal bruges til. Vi tilstræber at indrette legemiljøer (i rummet) som inspirerer til den leg, rummet kan tilbyde.

5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er anvendelsen af børnemiljøvurderinger til at skabe inkluderende læringsmiljøer beskrevet med følgende ord:

Dagtilbuddets beskrivelse:

Personalet må gøre sig løbende overvejelser i forhold til at skabe fleksible miljøer, der støtter op om det pædagogiske arbejde, for at sikre børnenes udvikling og trivsel. På baggrund af personalets iagttagelser, og børnenes udsagn/leg drøftes børnemiljøet løbende. Det fysiske, psykiske og æstetiske miljø skal matche den aktuelle børnegruppe, og børnenes optagetheder/leg. Der kan eks. være behov for at indrette anderledes, hvis der er mange børn i en bestemt aldersgruppe, eller at der i en periode er særligt mange børn med behov for plads til fysisk udfoldelse. Det er vigtig for os med fleksible "regler" for et rum/en leg. Bordet kan eksempelvis bruges til hule, til at kravle på eller til at spise ved. Indretningen justeres, når der opleves behov for det. Det kan være på baggrund af børnenes udtalelser/leg, personalets iagttagelser eller ved gennemgang af ECERS/FCCERS. Dette materiale har skemaer, der specifikt går på indretning af rum.

Børnene iagttages i forhold til leg, legerelationer og venskaber. Vi arbejder anerkendende i tilgang til hinanden - børn, forældre og personale. Marte Meo metoden er omdrejningspunkt for vores relationelle arbejde, og vi tror på fagprofessionel kærlighed. Det er vigtigt for os, at vi viser, vi holder meget af hinanden - både børn og voksne. Vi møder gerne hinanden med knus og kram - og italesætter vigtigheden af at vi samtidig respekterer den enkeltes grænser. Det er vigtigt for det psykiske miljø børnene møder hos os.

6 AFSLUTNING

I Børnehuset Lupinmarken er vi hver dag mange børn og voksne der færdes. Vi har alle et ansvar for at der er rart at være og dermed lære. Fagligt næres vi af samhørighed med barnet. Det betyder, at vi er engagerede, nysgerrige og opmærksomme i forhold til det enkelte barn, dets livsvilkår og barnets familie. Vores kerneopgave er det relationelle arbejde med, og omkring barnet. Barnet skal føle sig set, mødt og holdt af.

Derfor mødes barnet med nærhed, omsorg og oprigtig interesse. Samtidig er vi bevidste om vores faglige ansvar for barnets læring, trivsel og udvikling i den kontekst og de professionelle relationer, vi sammen indgår i. Det er vores kerneopgave.

Læreplanen er vores vigtigste arbejdsredskab til planlægning og evaluering af vores pædagogiske praksis. Vi anvender den løbende til både at fastholde og udvikle på vores fælles pædagogiske ståsted.

Hjernen&Hjertet

Hjernen&Hjertet er et IT-system, som Rambøll har udviklet til at understøtte arbejdet med udvikling og dokumentation af kvalitet i dagtilbud.

Systemet hedder "Hjernen&Hjertet", fordi det forener den logisk-rationelle "hjerneaktivitet" det er at måle og dokumentere kvalitet, med den "hjerteaktivitet", det er at levere kvalitet i samværet med vores fælles børn.

Hjernen&Hjertet samler oplysninger fra de pædagogiske læreplaner, oplysninger til pædagogisk tilsyn, "Dialogprofiler" til brug i forbindelse med forældresamtalerne og andre oplysninger om den pædagogiske kvalitet.

Oplysninger fra alle disse forskellige dokumentationsopgaver, suppleret med kommunale nøgletal gør det muligt gennem Hjernen&Hjertet at give alle et bedre overblik over kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

Du kan læse mere om Hjernen&Hjertet på hjemmesiden: **www.hjernenhjertet.dk**